

Preek 'Strijden om in te gaan'

uit de profeten: Jesaja 30:15-21

uit het Evangelie: Lucas 13:22-30

Geliefde gemeente,

We hebben nog een paar jongens rondlopen, de twee jongsten. Ze zijn 20 en 22 en ze maken zich bezorgd over het effect van keuzes maken. Keuzestress noemen ze dat tegenwoordig. Ze zijn daarin niet uniek. Ze beginnen zich te realiseren, dat bij elke weg die je inslaat, je zomaar andere opties laat varen, en dat je zomaar mogelijkheden achter je laat die je niet meer altijd – zeg maar gerust: steeds minder – kunt terughalen. *That's life*. Dat is inderdaad ouder worden. Als je jong, gezond en getalenteerd bent, lijkt de wereld open te liggen. Ik zeg 'lijkt', want steeds meer dringt ook door, dat lang niet voor iedereen de onbegrensde mogelijkheden daar zijn. In sommige landen van Europa is de jeugdwerkloosheid onder twintigers 25 tot 30 procent, ook onder hoger opgeleiden. Dan hebben we nog niet eens over het toekomstperspectief van de massa jonge mensen in Afrika en het Midden-Oosten, waarvan een deel – begrijpelijk vanuit hun standpunt bezien – proberen over de muren van ons fort Europa heen te klimmen. Hoe dan ook, ook dan geldt: hoe verder je komt, des te meer ligt er vast en des te minder ligt er open. En heb je dan wel de goede keuzes gemaakt?

Ons mensbeeld is een keuzemensbeeld geworden. Jij bent je eigen project, en dus ook verantwoordelijk voor je succes of voor je mislukkingen. Er ligt een zware last op je schouders. Welke studie moet ik kiezen, welke partner, welke baan, welke vrienden, welk netwerk, welke verrijkingen voor mijn CV, welk levensmotto, wil ik ooit kinderen, of wil ik misschien het liefst alles zo lang mogelijk open houden? Want als ik kies, of als ik

laat gebeuren wat er gebeurt, zal ik dan geen spijt hebben later? Zal ik geen spijt hebben later?

Bij het lezen van het evangeliieverhaal opgetekend door Lucas, zul je ontdekken, dat er best veel druk wordt gezet, door Jezus, op het maken van de goede keuzes. In de kerken die het leesrooster volgen is dat nu al een paar weken aan de gang. Vandaag gaan we daar nog even mee door. Eerst was er het verhaal van Martha en Maria: wie heeft de goede keuze gemaakt? Dan het verhaal van de rijke dwaas: voor je het weet ben je er geweest en heb je je leven alleen maar in het teken gezet van zaken en spullen en niet van mensen en relaties, laat staan dat je God toeliet in je leven. Dan het verhaal van de waakzaamheid: ben je er wel klaar voor om – als het zou gebeuren – de Mensenzoon te ontmoeten, of anders gezegd: God in de ogen te zien en te vertellen wat er nu van je leven terecht is gekomen. Vorige week sprak ik over het evangelische weerbericht: jullie kunnen het weer duiden, en daaruit consequenties trekken, wel een plu mee of niet, maar aan wat God doet in mijn komst, daar gaan jullie aan voorbij, zegt Jezus dan. Neutraliteit ten opzichte van Jezus is geen optie.

Vervolgens gaat het in Lucas over rampspoed, mensen die omkomen, en dan zegt Jezus zomaar: als jullie niet komen tot *metanoia*, tot om-denken en tot anders-doen, dan zullen jullie net zo omkomen als die mensen in een catastrofe. En Hij bedoelt: omkomen in het gericht van God. En Jezus heeft het niet per se over de losbollen en het 'volk dat de wet niet kent', maar ook en wel misschien juist over vrome en orthodoxe kerkgangers. Ze maken zich drukker over de zogenaamde ontheiliging van de dag des Heren, zijn meer bekommerd om hun eigen zieleheil, dan dat ze bekommerd zijn om mensen in nood.

En dan volgt nog eens een keer: wat is het Koninkrijk van God eigenlijk? Als mosterdzaad en als zuurdesem. Het is een beweging van God uit die groeit in de ruimte, in de breedte, in de lengte, als een boom uit dat mosterdzaadje, waarin vogels kunnen nestelen van divers pluimage, beeld van de alomvattendheid van Gods barmhartigheid. Maar het is ook een beweging van God uit die groeit naar binnen, alles doortrekt, om van binnenuit jouw leven een andere kwaliteit te geven, zoals een klein stukje gist het deeg doet rijzen.

En dan nu opnieuw in het Evangelie het thema van het binnengaan, en het buitengesloten kunnen raken. Het is gericht op valse gerustheid. Zo van, het zit wel goed met ons. Wij zijn immers de gemeenschap van God, de schapen zijner weide. Kinderen van het verbond, kinderen van Abraham. Weet je wie een dochter van Abraham is, zegt Jezus? Het is die gehandicapte vrouw die jullie het liefst jullie gebedshuis uitkijken, maar haar genezing vond plaats op de dag des Heren, en nu kijken jullie ook mij jullie kerk uit, want ik rammel aan jullie vernuftig doortimmerde ideologisch geworden godsdienstigheid.

Ik realiseer me, gemeente, dat we een probleem onder ogen moeten zien, als we over deze teksten nadenken in de kerk van vandaag. Jezus stond op de markt, of in een godshuis, waar iedereen naar toekwam. Maar wij staan vandaag in keuzekerken. Je kunt zeggen: wie vandaag nog een kerkdienst bezoekt, heeft al een keuze gemaakt. En je hebt ook meestal een keuze gemaakt in het soort kerk. Gewoon gereformeerd of protestant, niet te lang en niet te ingewikkeld graag, of bevindelijk gereformeerd of hervormd-gereformeerd, de oude waarheid graag, of evangelisch opgewekt, leven in de heiliging en vanuit de wedergeboorte door de kracht van de Heilige Geest, halleluja.

Als ik hier te lang en te zwaar zou spreken, dan nodigt u me

een volgende keer niet meer uit. En dat geldt omgekeerd in die bevindelijke kerken – hier om ons heen - net zo: als daar de tale Kanaäns niet klinkt, dan kan het nooit wat wezen. Maar Jezus heeft een gehoor, dat veel breder is, dan wij ons in onze keuzekerken nog kunnen voorstellen. Vandaar dat Hij naar links en naar rechts hamert op de juiste keuze zonder uitstel. Net als Mozes en de profeten deden in de breedte van een hele samenleving. Zij preekten niet voor eigen parochie, een groep van min of meer gelijkgezinden, maar voor het hele volk. Ik houd u heden voor, het goede en het kwade, het leven en de ondergang. Kies dan het leven, roept Mozes aan het eind van de Thora.

En we hoorden een klein stukje Jesaja, uit hoofdstuk 30: dit zei God, de Heilige van Israël: "in rust en inkeer ligt jullie redding, in geduld en vertrouwen ligt jullie kracht, maar jullie wilden niet, jullie zeiden: nee!" En even verder: "en toch wacht de HEER op het ogenblik dat hij jullie genadig kan zijn".

Je kunt dus 'nee' zeggen. Jezus draait het nog wat scherper: je kunt ook 'ja' zeggen en 'nee' doen.

Toch wacht de HEER op het ogenblik dat hij jullie genadig kan zijn. Dat is één en al de boodschap van Jezus. Het is genadetijd. Het is tijd om na te denken. Het is tijd om prioriteiten te stellen. Het is tijd om aan de knoppen te draaien, zit ik wel op het goede spoor met mijn leven? Het is tijd van bekering als dat nodig is. Het is tijd van 'opnieuw geboren' worden, als dat nodig is. Het is tijd van drinken uit de bron, als je dat nog niet deed. Het is tijd van vervuld raken van Gods Geest van geloof, van hoop, van liefde. Het is de tijd van *metanoia*, van om-denken en van anders-doen, van loslaten en van je toevertrouwen, van worden als een kind, van knielen als een tollenaar, van opbloeien en van vruchtdragen. Nu. Nog steeds, als je in aanraking komt met het Evangelie van Jezus. Want dat Evangelie is een kracht-van-God-uit tot behoud, tot

redding, zegt Paulus, één van de eerste predikers van die boodschap.

Zijn het weinigen die behouden worden, vraagt er dan één. Wow, daar gaan we de theologie in van de uitverkiezing. Jezus ontkent het niet. In het verhaal van Noach en de ark hoor je het al, dat er een moment komt dat je leest: en God sloot de deur. Er zal een moment zijn dat de genadetijd voorbij is. Dat de HEER niet meer wacht totdat hij jullie genadig kan zijn.

Jezus gaat niet in op de theologische theorie. Net als bij die erfenisvraag, trekt hij het meteen breder en maakt hij het persoonlijk: jullie die dit horen: strijdt om binnen te gaan, getroost je moeite om door de nauwe deur binnen te komen. Hier bij Lucas vinden we het beeld van een deur naar een feestzaal, net als in de gelijkenis van de tien bruidsmeisjes. Bij Matteüs vinden we het beeld van een poort naar een veilige stad. Feestelijkheid en veiligheid horen bij het Koninkrijk van God. Maar er komt een moment dat de deur dicht is. En je moet ook door de poort of door de deur heen passen, ballast afleggen, het gaat om je afgeschminkte bestaan. Een kameel gaat nog makkelijker door zo'n nauw poortje, dan een rijk en zelfvoldaan mens het Koninkrijk van God binnengaat.

De toekomstige tijd die vervolgens gebruikt wordt in de woorden van Jezus duidt op het moment – het ligt nog in het verschiet, eens is het zover – dat de deur dicht zal zijn. Jezus zegt niet: er zijn mensen in de genadetijd, die alsmaar tobben en strijden maar het zal ze niet lukken, omdat het ze van boven gegeven moet worden. Dat laatste is wel zo, maar daar is het juist genadetijd voor, dat dat dan ook gebeurt. Maar Hij zegt wel: de genadetijd is eindig, realiseer je dat wel.

Als het leven geleefd is en het is ten einde, dan kun je het niet meer terugdraaien. Dan kun je wel zeggen: ja maar we zaten bij u aan tafel. Volgende week is het avondmaal in deze gemeente. En je kunt zeggen, ja maar we hebben dit gedaan

en dat gedaan in uw naam, maar dan kan het zomaar gebeuren, dat de Heer des huizes door het luikje laat zeggen: helaas u kennen we niet.

En op grond waarvan? Jezus noemt het 'ongerechtigheid' of 'wetteloosheid' bij Matteüs: je daden, je handelen klopten niet met wat je nu zegt. Want geloven, christen worden, volgeling van Jezus zijn, is niet een kwestie van aan tafel zitten, of het evangelie kunnen opzeggen, of een aantal godsdienstige rituelen en opvattingen in ere houden, maar het is een *way of life*, een manier van zijn, een zuurdesem dat heel ons bestaan doortrekt. In die zin is het waar: je kunt dat toetsen aan je doen en laten. Aan de vruchten kent men de boom, zegt Jezus in dat verband. Een geliefd kind van God leeft van de liefde, maar leeft ook vanuit die liefde. Dat zijn twee kanten van dezelfde medaille. Geloof door de liefde werkende.

Wat is het nu dat sinistere oord van zelfbeklag en het tandengeknars, waarover Jezus spreekt? Dat is dat je spijt hebt later, wroeging. Had ik maar en was ik maar. Eenmaal is er niks meer terug te draaien of valt er niks meer goed te maken of uit te praten. Het is dat je aan het eind terugkijkt en je zelf aantreft '*on the wrong side of history*', aan de verkeerde kant van de geschiedenis, van je eigen geschiedenis. En dat je er niks meer aan kunt veranderen.

Zonde lijkt me dat. Pijnlijk en verdrietig.

Amen

Lied van antwoord: Gezang 990 ('*De laatsten worden de eersten*')

Preek gehouden in de morgendienst van zondag 21 augustus 2016 in Gereformeerde Kerk te Sliedrecht.